

сам історичних осіб, спираючись на власні краєзнавчі пошуки, залучати до цієї роботи студентів.

Учасники «круглого столу» ознайомилися з опублікованими оргкомітетом матеріалами доповідей акад. АН УРСР П. Т. Тронька «Досвід і проблеми історичного краєзнавства в навчальних закладах», д-рів іст. наук М. Ф. Дмитрієнко та В. О. Горбика, які підкреслили важливість спеціальних історичних дисциплін при вивченні історичного краєзнавства. Широке коло проблем вузівського краєзнавства розглянули д-ри іст. наук Г. К. Швидько, Р. Д. Лях та ін.

Учасники дискусії вказали на необхідність розширення курсів історії України, історичного краєзнавства, вивчення у вузах літературного, музичного краєзнавства, підкреслили доречність відкриття відповідних загальноінститутських кафедр. Підсумки дискусії підбив д-р іст. наук Є. М. Склярєнко, який виступив також з доповіддю «Проблеми учбово-виховної роботи серед учнівської та студентської молоді в діяльності краєзнавчих організацій 20—30-х років» (співдоповідач Ю. З. Данилюк).

У програмі конференції були зустрічі її учасників із студентами-істориками, ознайомлення із старожитностями міста, музеєм-садибою «Хутір Надія».

Одержано 01.03.91

С. К. Асатуров (Київ)

Координаційна нарада Ради Центру німецьких історичних досліджень

30 січня 1991 р. в Інституті загальної історії АН СРСР відбулася третя розширена пленарна нарада Ради Центру німецьких історичних досліджень, створеного в лютому 1990 р. Україну на ній представляли історики-германісти з Інституту історії України АН УРСР, університетів і ряду вузів Києва, Дніпропетровська, Одеси та Ужгорода.

Учасники наради обмінялися думками з проблеми «Німеччина після об'єднання і завдання істориків». Доповідь на цю тему зробив гість радянських істориків, співробітник кельнського Інституту проблем Сходу і міжнародної політики Хайнц Тіммерман, який акцентував увагу на передумовах і причинах виникнення в Східній Німеччині глибокої політичної та соціально-економічної кризи, виділив комплекс проблем, пов'язаних з економічними і соціально-політичними перспективами розвитку нових федеральних земель, висловив свої міркування щодо шляхів їх розв'язання і розповів про сучасне становище в об'єднаній Німеччині.

Д-р іст. наук, проф. Інституту суспільних наук І. С. Кремер докладно показав значення змін, які відбулися в Східній Європі, для нашої країни і для загальноєвропейського розвитку. Головне, на його думку, зробити процес зближення СРСР з Німеччиною необоротним, підвищити ступінь довір'я між радянським і німецьким народами з тим, щоб у майбутньому прийти до національно-державного примирення. Полеміка виникла навколо порушеного у цьому виступі питання про ставлення до ратифікації підписаних у листопаді минулого року договорів з Німеччиною. Думки присутніх розділилися: від беззастережних вимог підтримати всіма засобами затвердження союзним парламентом підписаних угод до категоричного застереження від політичної ейфорії

при оцінці об'єднання Німеччини і, відповідно, майбутньої ратифікації вищезгаданих документів. Після заслуховування й оцінки різних, нерідко прямо протилежних аргументів учасники наради у цілому підтримали прихильників першої точки зору.

З повідомленням про стан дослідження в Сибіру різних періодів в історії Німеччини виступив зав. кафедрою нової і новітньої історії Томського держуніверситету, канд. іст. наук, доц. М. С. Черкасов, який, зокрема, зазначив, що за останні 10 років лише на засіданнях вчених рад вузів Томська, Омська, Барнаула і Кемерово захищено з названої проблематики більш як 10 кандидатських і 4 докторські дисертації. Після обговорення, в ході якого було доповнено загальну картину відповідних досліджень у цьому великому регіоні, інформація М. С. Черкасова прийнята до відома.

Д-р іст. наук, проф., чл.-кор. АН СРСР, гол. наук. співроб. Інституту історії АН СРСР О. І. Дружиніна високо оцінила діяльність створеного у серпні 1989 р. Всесоюзного громадсько-політичного та культурно-освітнього товариства німців СРСР «Відродження», висловила за відновлення автономії радянських німців у Поволжі. Вона також докладно зупинилася на підсумках роботи проведеної Балтійською Академією у м. Любеку (Німеччина) конференції, присвяченої історії і проблемам радянських німців, в якій брала участь, поінформувала присутніх про вихід І тому бюлетеня з історії радянських німців і планах випуску наступних томів.

Проблемний характер мав виступ голови Ради ЦНІД, д-ра іст. наук, проф. Я. С. Драбкіна, який розповів про роботу центру в минулому році, зокрема, повідомив про налагодження контактів з німецьким історичним товариством та його головою Вольфгангом Момзеном, назвав теми, у дослідженні яких з урахуванням зацікавленості німецької сторони могли б взяти участь на паритетних засадах вітчизняні германісти, поінформував про хід формування методологічного кабінету і власної бібліотеки центру, де могли б працювати германісти всієї країни.

Загалом на нараді виступили понад 20 чол. Вони порушували питання про необхідність встановлення більш тісного співробітництва між працівниками академічних та вузівських закладів у вивченні німецько-російсько-радянських зв'язків і про підтримку, в тому числі матеріальну, Академією наук СРСР гуманітарних і, зокрема, германістичних досліджень на вузівських кафедрах; про роль діячів науки у процесах радянсько-німецького зближення, поліпшення перспектив їх співробітництва, проектах інтенсифікації спільних досліджень розвитку ФРН та НДР у післявоєнний період. Звучали застереження позбавлятися надмірної політизації таких праць. У зв'язку з цим слід приділити більше уваги вивченню багатомістової історії Німеччини і російсько-німецьких контактів, не обмежуючись проблемами цих взаємозв'язків у ХХ ст. Неодноразово була висловлена думка про необхідність продовження вивчення історії НДР, звичайно, з урахуванням подій останніх років і виправлення раніше притаманних їй спотворень і ліквідації «білих плям».

Глибоке занепокоєння істориків викликає доля єдиного спеціального всесоюзного видання з проблем германістики «Ежегодника германской истории», останній випуск якого датований 1987 р.

Значна увага була приділена підвищенню ролі центру у виробленні зовнішньополітичного курсу країни, його участі в формуванні складу делегацій на різні, у тому числі міжнародні, конференції германістів і у координації роботи тематичних конференцій, які проводяться в країні. На жаль, досі в роботі ЦНІД, незважаючи на зусилля його керівництва, мало помітна роль представників союзних республік (можливо, за винятком РРФСР, України, Білорусії), ряду провідних академічних установ, наприклад, Інституту Європи АН СРСР та деяких ін-

ших. Усе сказане вище—це певною мірою і програма роботи центру на найближчу і віддалену перспективу. В майбутньому на подібних зустрічах, на наш погляд, необхідно робити більший акцент на питаннях відродження германістики в країні, визначенні та ви členенні дослідницьких пріоритетів, організації конференцій, симпозіумів, будь-яких інших форм зустрічей істориків-германістів тощо. Центр повинен стати об'єднуючим органом германістів країни. Можливо, настав час створити на його базі асоціацію радянських істориків-германістів.

Учасники координаційної наради висловили глибоку занепокоєність становищем своїх колег з колишньої Східної Німеччини, більшість яких після об'єднання втратили роботу, і доручили Раді центру продемонструвати солідарність з істориками колишньої НДР, а також довести (в належній формі) до відома німецької сторони позицію радянських істориків-германістів про неприпустимість наростання небувалої раніше хвилі заборон на професії.

Одержано 26.02.91.

Н. О. Терентьєва (Київ), Є. В. Ісип (Київ)

Науково-практична конференція «Греки України: пошук та формування національної культури»

9—10 лютого 1991 р. у Донецьку відбулася науково-практична конференція «Греки України: пошук і формування національної культури». Вона була організована республіканським товариством греків України. На конференції взяли участь викладачі вищих навчальних закладів, учні, студенти, спеціалісти з Греції, Москви, Києва, Одеси, Криму, Тбілісі, Семіпалатинська, Сочі та інших міст Радянського Союзу. У роботі конференції взяли також участь представники Руської православної та Української автокефальної православної церков, товариств греків, утворених в різних містах Радянського Союзу, широкої громадськості Донецька.

Відкриваючи конференцію, голова республіканського товариства греків України, д-р філос. наук І. А. Ялі поінформував присутніх про діяльність республіканського товариства греків України. Він підкреслив, що це товариство стало визнаним національно-культурним центром греків, які проживають в СРСР.

На конференції окремо розглядалися 4 основні теми: «Греки Приазов'я: хто вони, звідки і як оселилися в Криму», «Проблеми мови в Приазов'ї», «Література, музика, фольклор, традиції, звичаї. Тисячоліття хрещення Русі» та «Нове мислення, наука, культура».

Великий інтерес викликала доповідь члена-кореспондента Афіньської академії наук д-ра філос. наук Ф. Х. Кессіді «Духовні фактори формування національної самосвідомості радянських греків». Він докладно спинився на становищі греків, які проживають у Грузії. Зокрема, він зазначив, що зростання напруги у галузі міжнародних відносин у республіці вплинуло на зростання міграційних настроїв серед греків, які там проживають.

Проблемам переселення греків у Росію було присвячено доповідь Костаса Авгідітіса (Греція), у якій показано участь прогресивно настроєної грецької еміграції в Одесі у національно-визвольній боротьбі грецького народу проти османських поневолювачів. Канд. іст. наук Н. О. Терентьєва у своїй доповіді висвітлила питання історич-